

Διατί καταδικάζομε τὸν ὄρον “ἀρχαιοθρησκοί”

ΑΘΗΝΑΙ, ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2006

Ἐσχάτως προεβλήθη ἡ ἄποψις ὅτι οἱ Ἕλληνες τὸ θρήσκευμα πρέπει νὰ λεγόμεθα ὑποχρεωτικῶς “ἀρχαιοθρησκοί”, ἡ δὲ θρησκεία μας ...“ἀρχαιοθρησκεία” (τί σολοικισμός!). Κατ’ ἀρχὰς διαφωνοῦμε μετ’ αὐτῆς ταύτης τῆς προσπάθειας ἐπιβολῆς συγκεκριμένης ὀνομασίας μὲ τὸ ἐπιχείρημα ὅτι αὕτη ἐπελέγη ὑπὸ τοῦ Σωματείου ΕΛΛΗΝΑΪΣ καὶ ἀναφέρεται εἰς δικαστικὴν ἀπόφασιν ἰδρύσεώς του. Περαιτέρω, θὰ κρίνωμε ἐπὶ τῆς οὐσίας τοὺς ὄρους αὐτοὺς διὰ τὴν χρῆσιν τῶν ὁποίων διαφωνοῦμε ριζικῶς καὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ τοὺς δεχθῶμεν ὡς αὐτοπροσδιοριστικούς ὄρους διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους:

A) Ὁ ὄρος “ἀρχαιοθρησκοί” ἀναιρεῖ τὸν **ἐθνικὸν χαρακτῆρα** τῆς θρησκείας μας. Ἡ θρησκεία μας εἶναι ἡ θρησκεία τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ καὶ ὡς τοιαύτη καλεῖται “Ἑλληνική”, ὅπως ἀκριβῶς λέγομε “Ἰαπωνικὴ θρησκεία” ἢ “θρησκεία τῶν Μαορί”. Αὐτὸ συμβαίνει μὲ ὅλους τοὺς λαοὺς τῆς Γῆς, λέγομε λ.χ. “ἡ θρησκεία τῆς φυλῆς Γιουρούμπα” τῆς Νιγηρίας (Yoruba religion εἰς τὴν διεθνή βιβλιογραφίαν), δὲν λέγομε ἢ “ἀρχαιοθρησκεία τῶν Γιουρούμπα”, ἔστω καὶ ἂν ἀρκετοὶ ἐξ αὐτῶν ἔγιναν σήμερον Χριστιανοί. Δὲν εἶναι δυνατὸν ἅπαντες οἱ παραδοσιακοὶ Λαοί, λ.χ. τῆς Ἀφρικῆς, νὰ τιμοῦν τὰς παραδόσεις τῆς φυλῆς τῶν ὡς σύγχρονον πραγματικότητα καὶ νὰ εἶναι ὑπερήφανοι δι’ αὐτὰς καὶ ἐμεῖς νὰ τὰς ἀποκαλοῦμε “ἀρχαίας”.

Εἰς τὴν διεθνή φιλολογικὴν βιβλιογραφίαν ἡ Ἑλληνικὴ θρησκεία ἔχει ὄνομα: Greek religion. Τὸ νὰ ἀπεμπολοῦμε τὸν διεθνῶς κατωχυρωμένον τίτλον σημαίνει ἓνα πρᾶγμα, ὅτι δηλώνομε πὼς δὲν ἀκολουθοῦμε ἐκείνην τὴν θρησκείαν, ἀλλὰ ἀνήκομε εἰς τὸ ρεῦμα τοῦ νεοπαγανισμοῦ, δηλαδὴ ἀκολουθοῦμε ἓνα ρεῦμα θρησκευτικῆς ἀναζητήσεως (ἀπολύτως σεβαστόν), ὅχι ὅμως μίαν ἐθνικὴν παράδοσιν. Ἡ θρησκεία μας παρουσιάζεται μ’ αὐτὴν τὴν ὀνομασίαν πρωτίστως ὡς “πνευματικὴ ἀναζήτησις” (ὅπως ἢ Yoga) ὅχι ὡς ἐθνικὴ παράδοσις (ὅπως δηλαδὴ διάφοροι Βορειοαμερικανοὶ τελοῦν “παγανιστικὰς” πρακτικάς, ὅχι ὅπως οἱ Ἰάπωνες τηροῦν τὰς παναρχαίας παραδόσεις τῶν).

B) Κατ’ ἀναπόδραστον συνέπειαν τῶν ἀνωτέρω, διὰ τοῦ ὄρου “ἀρχαιοθρησκοί” ἀρνούμεθα τὸ γεγονός ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ θρησκεία ἔφθασε εἰς ἡμᾶς ὡς ζῶσα κληρονομία

διὰ συνεχοῦς ἐπιβιώσεως. Εἰδικώτερον, ὡς πρὸς τὰς φιλοσοφικὰς ἀντιλήψεις καὶ πλείστας τελετουργικὰς πρακτικὰς, καλυπτομένας ὑπὸ ὑποχρεωτικῆς μυστικότητος, διὰ τῶν Ἑλληνιζόντων τοῦ Βυζαντίου (αὐτοκράτορος Θεοδώρου Β΄ τοῦ Λασκάρεως, Ἰταλοῦ, Πλήθωνος) καὶ κατόπιν διὰ τῶν φιλοσόφων τῆς Ἑλληνικῆς Γραμμῆς. Ὡς πρὸς τὴν εὐρυτέραν κοσμοθέασιν, τὰ ἔθιμα καὶ τὴν δημοτελῆ πλευρὰν τῆς διὰ τοῦ Λαϊκοῦ Πολιτισμοῦ, εἰς πείσμα τοῦ χριστιανικοῦ διωγμοῦ: λ.χ. αἱ αἵματηραὶ θυσίαι (“κουρμπάνια”), τὰ στεφάνια τοῦ Μαΐου, τὰ μεσαιωνικὰ καὶ νεοελληνικὰ τελετουργικὰ τοῦ γάμου καὶ τῆς κηδείας, ἀλλὰ καὶ τὰ δημοτικὰ τραγούδια (ἴδὲ τὸ θεμελιῶδες κείμενον «Ἡ νεοελληνικὴ πολιτισμικὴ ταυτότης» εἰς τ. 27 σελ. 28).

Τὴν ἑλληνικὴν Κοσμοθέασιν τὴν ἐμάθαμε ἀπὸ τὴν οἰκογένειάν μας, ὄχι ἀπὸ τὰ βιβλία. Ἡ σύγχρονος ἑλληνικὴ θρησκευτικὴ ἔκφρασις δὲν ἀποτελεῖ ἀναδημιουργίαν ἢ ἀναβίωσιν, ἀλλὰ **δημοσίαν ἐπανεμφάνισιν**.

Γ) Ἡ χρῆσις τοῦ ὅρου “ἀρχαιόθρησκοι” δικαιώνει — πανηγυρικῶς — τὰς θέσεις τῆς Ὁρθοδόξου ἐκκλησίας, καὶ δὴ διττῶς. Πρῶτον δικαιώνει τὴν προσπάθειάν τῆς νὰ μᾶς παρουσιάσῃ ὡς ἄτομα ποὺ ἐπιχειροῦν νὰ ἀναβιώσουν ἐκ τοῦ μηδενὸς μίαν “νεκρὰν θρησκείαν” “ἐν μέσῃ Χριστιανικῇ καὶ ὀρθοδόξῳ Ἑλλάδι”.

Δεύτερον, δικαιώνει εἰδικώτερον τὴν ἄποψιν ὅτι προσπαθοῦμε νὰ ἀναβιώσωμε ἕνα πλῆθος ἀρχαίων λατρειῶν, ἀσχέτων μάλιστα μὲ τὴν “οὐσίαν” τῆς Ἑλληνικότητος. Εἶναι χαρακτηριστικὸν ὅτι ὁ ὅρος ἤδη υἱοθετήθη ἀσμένως ὑπὸ τοῦ Ὁρθοδόξου θεολόγου κ. Β. Μπακούρου, ὁ ὁποῖος εἰς ἄρθρον του ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Ἀγωνία τῆς νεοελληνικῆς αὐτοσυνειδησίας καὶ τὸ ἄγος τῆς προγονοπληξίας» (“Τρίτο Μάτι”, τ. 144) χρησιμοποιοῦν διαρκῶς τὸν ὅρον τοῦτον ὡς προσδιοριστικὸν ἡμῶν (λ.χ. σ. 60: «...νὰ βοηθήσῃ τοὺς ἀρχαιόθρησκους...»), ἐνῶ τὸν ἐπαινεῖ διὰ τὴν ἐπιλογὴν αὐτοῦ τοῦ ὅρου τὸ Σωματεῖον ΕΛΛΗΝΑΪΣ καὶ δηλώνει μάλιστα δικαιωμένος (ἔ.ἀ.):

Επιλέγεται ορθότατα ἐτσι, ὁ αυτοπροσδιοριστικὸς ὅρος: “Σωματεῖο Ἀρχαιοθρήσκων”. Με τις ἐπισημάνσεις αὐτὲς πιστοποιοῦνται θέσεις που εἶχαμε υποστηρίξει καὶ οἱ ὀρθόδοξοι σε προηγούμενες ἀντιπαραθέσεις με ἄλλους ἀνάλογους ομόπιστους τοῦ σωματείου αὐτοῦ. Με ἄλλα λόγια δηλαδή, ἡ ἀρχαία θρησκεία ἀναβιώνει σωματειακά καὶ δὲν ἔχει ἐπιβιώσει σε λαϊκὸ ἐπίπεδο, ἐνῶ γίνεται ἀποδεκτὸ ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες δὲν λάτρευαν μόνο τοὺς δώδεκα θεοὺς, ἀλλὰ καὶ ἄλλους, τὴν προέλευση τῶν ὁποίων θα ἀποσαφηνίσουμε ἄλλη μιὰ φορά ἐδῶ, γιὰ νὰ ἀποδειχθεῖ ὅτι τὸ Δωδεκάθεο, οὔτε ἦταν, οὔτε βιώθηκε ποτέ ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνες ὡς στοιχεῖο τῆς ἐθνικῆς τῶν ταυτότητας.

Ἡ χριστιανικὴ θέσις, λοιπόν, ἢ ὁποία ἐνισχύεται διὰ τοῦ ὅρου “ἀρχαιόθρησκοι” [

Καταλάβαμε τί θέλουν οἱ Χριστιανοί; Ἐφοῦ εἶδαν ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀφανίσουν τὸ μέγα ρεῦμα τῶν Ἑλληνικῶν Ἰδεῶν, θέλουν νὰ τὸ χαλιναγωγήσουν! Αὐτοί, ἡ θρησκεία τῶν περιθωριακῶν Μεσανατολιτῶν τῶν μεγαλοπόλεων τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ εἶναι τὸ «Σύγχρονο», τὸ «Νέο», τὸ ἀρμόζον στὴν σημερινὴ ζωὴ! Καὶ ἐμεῖς, ἡ θρησκεία τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ, εἴμεθα τὸ «ἀρχαῖο», τὸ «παλιό», τὸ «παρωχημένο», τὸ «παράξενο», τὸ «γραφικό!»] προβάλλει τὸν ἀνιστόρητον ἰσχυρισμὸν ὅτι καλῶς ἀπαλείφεται ὁ ὅρος Δωδεκάθεον, ἐφ' ὅσον οἱ ἀρχαῖοι ἐλάτρευον “πλειάδα Θεοτήτων” ἀσχέτων ἐντέλει πρὸς τὴν οὐσίαν τῆς Ἑλληνικότητος.

Πράγματι, ὁ ὅρος “ἀρχαιόθρησκοι”, ἀκυρώνων τὸν ἐθνικὸν χαρακτῆρα τῆς θρησκείας (βλ. § α' ἀνωτέρω), ὑπονομεύει τὴν ἔννοιαν τῶν “πατρῶων Θεῶν”, εἰς τὴν λατρείαν τῶν ὁποίων θεμελιούται ἡ ἑλληνικὴ ταυτότης (Ἡρόδοτος 8.44):

τὸ ἑλληνικόν, ἐὸν ὄρμαιμόν τε καὶ ὁμόγλωσσον καὶ Θεῶν ἰδρύματά τε κοινὰ καὶ θυσίαι ἤθεά τε ὁμότροπα.

Τοῦτο ἐπιτυγχάνεται ἰδίως διὰ τοῦ παραγκωνισμοῦ τοῦ ὅρου **Δωδεκάθεον** (“Ἑλληνικὴ Θρησκεία τοῦ Δωδεκαθέου”), διότι οὗτος ἀναφέρεται εἰς τοὺς Ὀλυμπίους Θεούς, οἵτινες ἀποτελοῦν τὸ πλεόν σεβαστὸν διὰ τὸ ἐπίπεδον τοῦ ἀνθρώπου σημεῖον ἀναφορᾶς εἰς τοὺς θεῖους κόσμους. Ἐπιπλέον δέ, ἡ λατρεία τῶν ὡς συνόλου συνιστᾷ ἴδιον χαρακτηριστικὸν τῆς Ἑλληνικῆς θρησκείας, διαφοριζομένης οὕτως αὐτῆς ἀπὸ τῶν λοιπῶν παραδοσιακῶν θρησκειῶν τῆς ἀρχαιότητος (λ.χ. τῆς Αἰγυπτιακῆς).

Προκειμένου, λοιπόν, νὰ μᾶς στερήσουν τοῦ ὅρου αὐτοῦ διάφοροι ἀπολογηταὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν πρώτοις μᾶς ...ἐνθυμίζουσι ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνας ἐλάτρευον πλειάδα Θεῶν καὶ ὄχι μόνον δώδεκα· ἐδῶ παρέλκει οἰαδήποτε ἐπιχειρηματολογία: ἐννοεῖται ὅτι τιμοῦμε ἅπαντας τοὺς Θεούς (διὸ καὶ ὁ βωμὸς “τῷ Ἀγνώστῳ Θεῷ”) καὶ ὄχι μόνον δώδεκα.

Ἐπιπλέον, ἀρνοῦνται καὶ τὴν ἰδίαν τὴν ὑπαρξιν λατρείας τοῦ Δωδεκαθέου εἰς τὴν ἀρχαιότητα. Τοὺς διαψεύδει πανηγυρικῶς ὁ βωμὸς τῶν Δώδεκα Θεῶν εἰς τὴν Ἀγορὰν τῶν Ἀθηνῶν (ἰδὲ τὸ θεμελιῶδες κείμενον «Δωδεκάθεον» μὲ ὅλα τὰ στοιχεῖα ποὺ ἀποδεικνύουν τὸν κυριαρχικὸν ρόλον του κατὰ τὴν Κλασσικὴν ἐποχὴν καὶ ὅτι πραγματικὰ «βιώθηκε», εἰς τ. 23).

Δ) Ἀσχέτως τῆς ἐπιχειρηματολογίας τῶν ἀπολογητῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὁ ὅρος “ἀρχαιόθρησκοι” μᾶς κάμνει “παρίες” ἐντὸς τοῦ ἰδίου τοῦ κράτους μας. Ἀναγνωρίζομε δηλαδὴ οἱ ἴδιοι εἰς τὸν Χριστιανισμὸν τὴν ἰδιότητα τῆς “ἐθνικῆς θρησκείας”, ἐνῶ ἐμεῖς αὐτοπαρουσιαζόμεθα ὡς “παράξενοι”, ὡς “οἱ γραφικοὶ μὲ τίς χλαμύδες”.

Ἐπιπλέον ἐπιβεβαιώνει τοὺς ἱστορικοὺς μύθους ποὺ ἔχει διασπείρει ὁ Χριστιανισμός. Συσκοτίζει τὸ γεγονός ὅτι ὁ ὄρος “Ἕλλην” ἦτο ὕβρις διὰ τοὺς Χριστιανοὺς μέχρι καὶ τοῦ 19ου αἰῶνος; ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης ἀποκαλεῖ τὰ λαϊκὰ ἔθιμα “σατανικά καὶ ἑλληνικά”. Ἀποσιωπᾶται ἐπίσης ἡ προσφορὰ τοῦ Διαφωτισμοῦ, χάρις εἰς τὸν ὁποῖον δυνάμεθα σήμερον νὰ ἀποκαλούμεθα “Ἕλληνες”.

Ἀφήνεται ἐπομένως ἐλεύθερον τὸ πεδῖον εἰς τὴν Ὁρθόδοξον ἱεραρχίαν νὰ παίξῃ τὸν ἐθναρχικὸν ρόλον της, καλύπτουσα τὸ παρελθόν της καὶ συνεχίζουσα τὴν συσκοφάντησιν τῆς ἀρχαιότητος. Προσφέρομε δικαίωσιν εἰς τὸ ψευδὲς ἰδεολόγημα τοῦ “ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ”, **ἀκυροῦντες οὕτω τὴν προοπτικὴν μιᾶς ἀναγεννήσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ!**

Ε) Τέλος, ὁ ὄρος “ἀρχαιόθρησκος” εἶναι ἀδόκιμος ἐπειδὴ εἶναι ἀσαφής. Εἰς ποίαν θρησκείαν ἄραγε ἀναφέρεται; “Ἀρχαῖαι θρησκεῖαι” εἶναι πολλαί: Ἑλληνική, Αἰγυπτιακή, Βαβυλωνιακή, Φρυγική. Ἀκόμη καὶ ἐὰν θεωρηθῇ ὅτι ἐξυπακούεται πῶς ἀναφερόμεθα εἰς τὸν ἑλληνικὸν χῶρον — ποὺ δὲν ἐξυπακούεται — καὶ πάλιν ὑπῆρχον πολλαὶ θρησκεῖαι εἰς τὸν ἑλληνικὸν χῶρον. Εἴμεθα λάτρεις τῆς αἰγυπτιακῆς θρησκείας; Φαντασθῆτε τί θὰ συμβῇ εἰς ἓνα διεθνὲς συνέδριον παραδοσιακῶν θρησκείων: ἄλλοι θὰ ὀνομάζωνται “Ὀδδινισταί”, ἄλλοι “θρησκεία τῆς Λιθουανίας” καὶ ἡμεῖς “ἀρχαιόθρησκοι”. Δηλαδή;

Περαιτέρω, ἐφ’ ὅσον κάποιος θελήσῃ νὰ προκαλέσῃ σκόπιμον σύγχυσιν καὶ νὰ εἰσαγάγῃ **μὴ ἑλληνικὰ στοιχεῖα** εἰς τὴν πρακτικὴν του, θὰ δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι παρ’ ὅλα αὐτὰ παραμένει ἀρχαιόθρησκος. Ἐὰς διευκρινισθῇ ἐδῶ ὅτι σεβόμεθα ἀπολύτως καὶ τὴν αἰγυπτιακὴν καὶ τὰς ἄλλας ἀρχαίας θρησκείας, ἀλλὰ ἄλλο αὐτὸ καὶ ἄλλο νὰ μὴν προσδιορίζωμε ὅτι ἀκολουθοῦμε τὴν Ἑλληνικὴν θρησκείαν... Ἄλλο ὁ γόνιμος, φιλοσοφικὸς συγκρητισμὸς καὶ ἄλλο ἡ χαστικὴ μεῖξις ἑτεροκλήτων στοιχείων.

Μέχρις ἐδῶ ἀσαφής ὁ ὄρος, περαιτέρω ὅμως, καὶ ἐπικίνδυνος, καθὼς καλύπτει ὑπὸ τὴν γενικότητά του κάθε πιθανὴν ἢ ἀπίθανον παρεκτροπὴν ἐκ τῶν κοινῶς ἀποδεκτῶν ὁρίων συμπεριφορᾶς. Ὑπάρχει, δηλαδή, ὁ κίνδυνος κάποιος (πιθανῶς “προβοκάτορας”) νὰ εἰσαγάγῃ διαφόρων εἰδῶν παραβατικὰς πρακτικὰς ἰσχυριζόμενος ὅτι εἶναι ἀρχαῖαι (ἐξάλλου καὶ ἡ ρωμαϊκὴ “συνωμοσία τῶν Βακχείων” ἀρχαία εἶναι)..

Ἐὰν λοιπὸν δὲν ὑπάρχει ἡ σαφήνεια ὅτι ἀναφερόμεθα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν θρησκείαν, τότε αἱ θύραι εἶναι ἀνοικταὶ δι’ ἐνδεχομένην νόθευσιν τῆς ἑλληνικότητος τῆς κοσμοθεάσεως καὶ τῆς λατρείας μας διὰ μὴ παραδοσιακῶν στοιχείων.

Ἐν κατακλείδι, εἴμεθα κατὰ οἴουδήποτε ἐξαναγκασμοῦ εἰς χρῆσιν συγκεκριμένων ὄρων, καὶ διὸ κατόπιν ἐντολῆς ...δικαστηρίου. Καταδικάζομε πλήρως

τὸν ὄρον «Ἀρχαίοθρησκοι»! Περαιτέρω δέ, μένομε σταθεροὶ εἰς τοὺς τετιμημένους ὄρους “Ἕλλην” καὶ “ἑλληνικός”, καθὼς καὶ εἰς τὴν ὀνομασίαν “Ἑλληνικὴ Θρησκεία τοῦ Δωδεκαθέου”, ὡς σαφῆ καὶ καθαρὰν.